

Sandvidedyner

Sanddynområden med *Salix repens* ssp *argentea* (*Salicion arenaria*)

Dunes with *Salix repens* ssp. *argentea* (*Salicion arenaria*)

EU-kod: 2170

Länk: Gemensam text (namn och koder)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf#2

Beskrivning av naturtypen

Länk: Gemensam text (beskrivning av naturtypen)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf#2

Utdrag ur EU:s tolkningsmanual

Salix repens communities (Salicion arenariae), colonising wet dune slacks. Following the lowering of the ground water table or accumulation of drift sand, these communities may develop into mesophilous communities as the Pyrolo-Salicetum (with *Pyrola rotundifolia*, *Viola canina*, *Monotropa hypopitys*) or, into xerophilous *Salix* communities (with *Carlina vulgaris*, *Thalictrum minus*) or into *Salix repens* communities with Mesobromion elements.

This habitat forms mosaics with other dune slack vegetation containing *Salix arenaria* but which is rich in bryophytes and referable to the Caricion davallianae (16.33), as well as mosaics with dune grasslands and with thickets with *Rosa pimpinellifolia*. This habitat is often invaded by *Hippophae rhamnoides* and *Ligustrum vulgare*.

Svensk tolkning av definitionen

Växtsamhällen med dominerande inslag av sandvide och krypvide i våta dynsänkor i kustområden. Naturtypen förekommer på stabila sanddyner där sanddynen har eroderats ner till grundvattennivån. Eftersom grundvattenståndet kan variera och ackumuleringen av sand sker i olika grad är markfuktigheten på lokalerna mycket variabel. Detta ger upphov till skiftande vegetationstyper.

Naturtypen är lik kustnära urkalkade permanenta sanddyner med kråkbär (2140), med vilken den ofta bildar mosaikartade förekomster. Den kan också vara lik kustnära dynvåtmarker (2190).

För att definitionen för naturtypen ska uppfyllas ska det finnas sandvide (*Salix repens* ssp. *argentea*) eller de mellanformer mellan krypvide (*Salix repens* ssp. *repens*) och sandvide som i fält är svårplacerade. Minst 50 % av ytan ska vara täckt av sandvide och krypvide. I representativa områden saknas trädskikt.

Kommentarer

Sandvidedyner påminner om risdyner (2140), med vilken den ofta bildar mosaikartade förekomster. Den kan också vara lik dynvåtmarker (2190).

Kryp- och sandvide blommar tidigt på våren och är därigenom viktiga pollenkällor för tidiga vildbin i sanddynsområden, t ex vårsidenbiet (*Colletes cunicularius*).

Flera mykorrhizabildande svampar i sanddyner är också beroende av kryp-/sandvide.

Naturtypen kan vara svår att urskilja på grund av svårigheter att skilja sandvide från krypvide. Svårplacerade övergångsformer förekommer ofta.

Gränsdragning mot andra naturtyper

- Sanddyner är formationer som i huvudsak bildats med vindens hjälp. Liknande sandformationer, vilka dock inte räknas som dyner, kan ha uppstått genom inverkan av vatten eller inlandsisen.
- Kustzonsgräns: Kustnära sanddyner (2110-2190) är i normalfallet belägna i anslutning till aktiv dynbildning närmare än 5 km från havet och är inte avskilda från kustens dynmiljöer av andra ekosystem. Undantag från denna avgränsning kan göras om geologisk karta, vegetationskarta eller fältinventering visar att ett område bör klassificeras som kustdyn.
- I representativa områden med sandvidedyner saknas trädskikt och minst 50 % av ytan är täckt av sandvide/krypvide.
- Grå dyner (2130) skiljs från sandvidedyner genom att sakna ris- och buskvegetation.
- Risdyner (2140) och sandvidedyner förekommer ofta mosaikartat. För att klassificeras som sandvidedyner måste det finnas sandvide (eller mellanformer mellan krypvide och sandvide). De enskilda bestånden av sandvide + krypvide ska vara större än 10 m² och täcka mer än 50 % av ytan. Om krypvide + sandvide täcker mindre än 50 % av ytan klassificeras området som risdyner.
- Trädklädda dyner (2180): Risdyner saknar i representativa områden trädskikt. Är trädskiktets krontäckning större än 30 % klassificeras området som trädklädda dyner.
- Dynvåtmarker (2190): Om naturtypen motsvarar definitionen för dynvåtmarker och krypvide + sandvide täcker mindre än 50 % av ytan, eller om endast krypvide finns och täcker mer än 50 % av ytan klassificeras området som dynvåtmarker.

Viktiga strukturer och funktioner

- Biotopen ingår i och är beroende av en successionsserie med naturtyperna fördyner (2110), vita dyner (2120) och grå dyner (2130).
- Vegetation som domineras av karaktärsarten.
- Viss markfuktighet.
- Måttligt slitage som upprätthåller ett visst inslag av blottad sand.
- En för naturtypen naturlig artsammansättning.

Betydelsen av olika strukturer och funktioner kan variera mellan olika objekt och vid bevarandearbetet måste det enskilda objektets förutsättningar beaktas. Det kan

även finnas ytterligare strukturer och funktioner förutom de ovan nämnda som har betydelse i enskilda fall.

Typiska och karakteristiska arter

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	K-art	T-art	Grupp	Region
Kärlväxter					
Salix repens ssp. repens var. argentea	sandvide	K-art	T-art		B, K

Klassificering enligt andra klassificeringssystem

Klassificeringssystem	Naturtypens motsvarighet
VIN:	Saknas, kan möjligen anses ingå i 4.1.4.3 Ljung-kråkbär-sandstarrhed-typ
EUNIS:	B1.62 [Salix arenaria] mats

Utbredning och förekomst

Länk: Gemensam text (utbredning och förekomst)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf

#5

Rapporterad nationell bevarandestatus år 2007

Rapporterat 2007	Reg. A	Reg. B	Reg. K	Totalt
Natura 2000-områden				
Utpekade för naturtypen (st)		4	6	10
Utbredning				
Aktuellt värde (km ²)		400	5 000	5 400
Referensvärde (km ²)		400	5 000	5 400
Bedömning aktuell status		Gynnsam	Gynnsam	
Bedömning trend		Stabil	Stabil	
Förekomstareal				
Aktuellt värde (km ²)		0,3	0,2	0,5
Referensvärde (km ²)		0,3	0,2	0,5
Bedömning aktuell status		Gynnsam	Gynnsam	
Bedömning trend		Stabil	Stabil	
Kvalitet				
Bedömning aktuell status		Okänt	Okänt	
Bedömning trend		Okänt	Okänt	
Framtidsutsikt				
Bedömning aktuell status		Okänt	Okänt	
Bedömning trend		Okänt	Okänt	

Samlad bedömning

Bedömning aktuell status

Okänt

Okänt

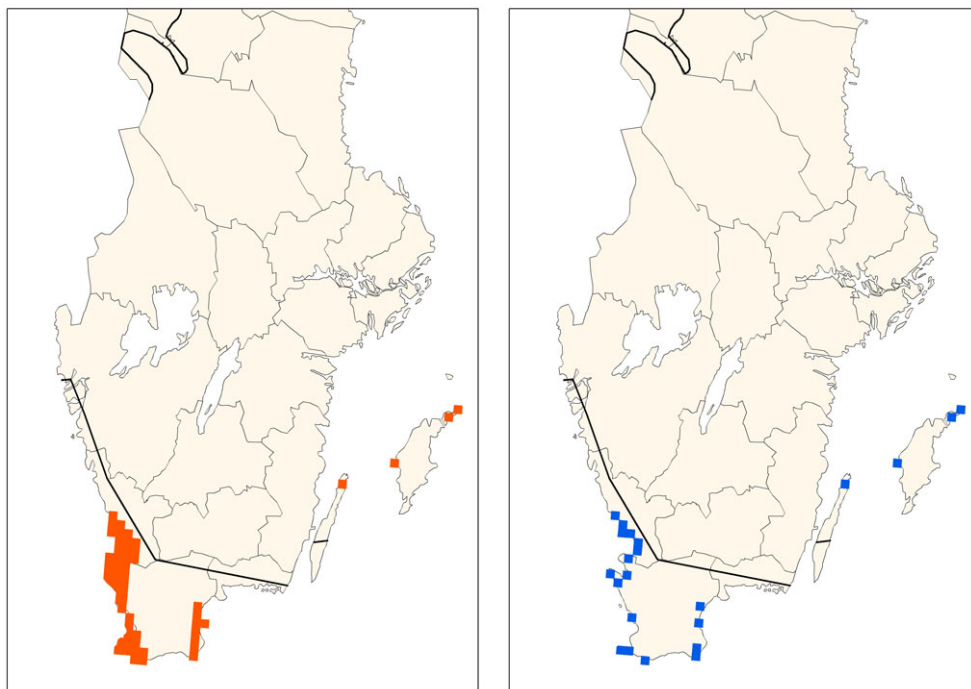
Bedömning trend

Okänt

Okänt

Kommentarer till rapporterade uppgifter

På grund av bristande underlag har ingen bedömning av strukturer och funktioner eller framtidsutsikter gjorts.

Figur 1. Svenskt utbredningsområde (till vänster) och förekomstareal (till höger).

Förutsättningar för bevarande

Länk: Gemensam text (förutsättningar för bevarande)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf

#8

Gynnsamt tillstånd/bevarandestatus förutsätter att de typiska arterna inte minskar påtagligt i området respektive på biogeografisk nivå eftersom typiska arter indikerar att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner.

Förvaltning/skötsel

Sandvidedyner liknar risdyner och kan liksom dessa växa igen med alltför tät risvegetation vilket är negativt för organismer som är knutna till öppna sanddynsmiljöer.

För att bibehålla värdena i naturtypen behövs kontinuerligt någon form av störning som vitaliserar habitatet och bidrar till en dynamik i miljön.

Hotbild

- Igenväxning, inklusive alltför tät risvegetation.
- Skogsplantering.
- Invasiva arter, främst vresros.
- Större täkter av sand.
- Kvävenedfall kan påverka artsammansättningen.
- Motorfordonstrafik.
- Bilvägar, skjutbanor och terrängbanor.
- Bebyggelse, anläggningar och annan exploatering.

Bevarandeåtgärder

- Gångse åtgärder för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus så att ingen försämringar för naturtypen sker, (dvs att dess intressen respekteras i fysisk planering, tillståndsprövning, generell naturvårdshänsyn, förvaltning av skyddade områden, artskydd och uppföljning samt övervakning).
- Ökad störningsintensitet kan övervägas i vissa fall.
- Landsbygdsprogrammets (2007-2013) miljöersättningar innebär att lantbrukare kan få ersättning för skötsel av slåtterängar och betesmarker. Lantbrukare som uppfyller vissa generella skötselvillkor kan få ersättning för allmänna värden. Länsstyrelsen beslutar om vilka marker som därutöver kan få ersättning för skötsel av särskilda värden och fastställer skötselvillkoren i en åtagandeplan. Stöd för kompletterande åtgärder kan lämnas när natur- och kulturmiljövärdena kräver skötsel som lövtäkt, lieslätter eller efterbete. Dessutom finns ett projektstöd för restaurering av slåtterängar och betesmarker. Ersättning för vissa insatser kan också erhållas från Utvald miljö inom landsbygdsprogrammet.
- Information och rådgivning bedrivs bland annat inom landsbygdsprogrammets åtgärder för kompetensutveckling av lantbrukare inom miljöområdet. Länsstyrelserna ansvarar för den regionala verksamheten som omfattar kostnadsfri enskild rådgivning, kurser och fältvandringar.
- Genomförandet av Åtgärdsprogram för Fältpiplärka, Havsmurarbi

Regelverk

Länk: Gemensam text (regelverk)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf
#11

- Naturtypen ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 1.
- Regelverk som är särskilt viktigt för naturtypen är strandskydd och jordbrukets regelverk.

- Regelverk som är särskilt viktigt för naturtypens omgivning utöver det som nämns ovan är skogsbrukets regelverk och vattenverksamhet.

Bevarandemål, målindikatorer och uppföljning

Länk: Gemensam text (bevarandemål och uppföljning)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf#19

På Naturvårdsverkets hemsida om uppföljning i skyddade områden, finns en rapport (6379:2010) om uppföljnings i skyddade områden. Den beskriver arbetet med formulering av mål och användande av målindikatorer för att följa upp målen. Rapporten beskriver det generella arbetet, och uppföljningen i detalj beskrivs i manualer för uppföljning av olika naturtyper. Det finns även manualer för uppföljning av olika naturtypsgrupper. Där finns information om arbetsmetoder, och exempel på olika målindikatorer.

Det finns bland annat manualer för Stränder och sanddyner, för Flygbildstolkning och för olika artgrupper.

Litteratur och kontaktuppgifter

Länk: Gemensam text (litteratur och kontaktuppgifter)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/natur/naturgemensam.pdf#10

Naturtyps- och ekosystemvis litteratur

Bergqvist, Erik (1981): Svenska inlandsdyner – Översikt och förslag till dynreservat. Naturvårdsverket Rapport - SNV pm 1412.

Kontaktuppgifter

Anders Jacobson,
anders.jacobson@artdata.slu.se
018-67 24 79

ArtDatabanken
Bäcklösavägen 10
Box 7007
750 07 Uppsala